

Claudio Kupstas: pamilti Lietuvą per maistą

Deimantė ŽUKAUSKIENĖ

Brazilijos lietuvių bendruomenė laikoma didžiausia Lotynų Amerikoje, nors tikslus lietuvių kilmės gyventojų skaičius nėra žinomas. Į Braziliją lietuvių emigrantai pasuko dar prieš I pasaulinį karą. Masiškiausia lietuvių emigracija į šį kraštą vyko tarpukariu. Ši karta davė pradžią ir lietuvių organizacijų susikūrimui, spaudos, mokyklų, lietuvių bendruomenės atsiradimui. Daugiau apie tai straipsnyje [Lietuvių kultūriniai pėdsakai Brazilijoje](#).

Šiandien San Paulo rajone Vila Zelinoje yra Lietuvos aikštė, mišri lietuvių ir brazilų Šv. Juozapo parapija. Čia veikia Brazilijos lietuvių bendruomenės centras, tautinių šokių ansambliai, organizuojami Brazilijos lietuvių renginiai. Taip pat veikia Brazilijos lietuvių bendruomenė, jaunimo ir mišri Brazilijos lietuvių sąjunga. Šiandien Brazilijoje gimusių ir augusių identiteto klausimas yra dažnai pasikeitęs. Tapatumas suvokiant savo kilmę tampa asmeniniu pasirinkimu. Lietuvių kalba iš daugumos Brazilijos lietuvių bendruomenės narių gyvenimo yra pasitraukusi, tačiau ryšys su savo protėvių šalimi palaikomas būtent per šokį, dainavimą, bažnyčią, maistą.

Claudio Kupstas (40 m.) – unikali San Paulo miesto asmenybė, kurios šaknys supina dzūkiškus ir aukštaitiškus pradus. Tapatybės paieškos baigėsi ryškiai išreikštu lietuviškumu. Prieš atidarydamas lietuviško maisto kavinę, veiklus vyras dirbo skrydžių vadybininku San Paulo oro uoste. Claudio Kupstas pasirengęs daug dirbti lietuviybės išlaikymo Brazilijoje labui, jis nuolat seka Lietuvos gyvenimo aktualijas ir sako, kad dirbdami kartu už Lietuvą vardan mūsų visų bendros ateities galime pasiekti puikių rezultatų.

Papasakokite savo šeimos atsiradimo Brazilijoje istoriją... Kada atvyko proseneliai į Braziliją? Kaip jiems čia sekėsi įsikurti? Ką dirbo?

Mano proseneliai iš mamos ir iš tėčio pusės į Braziliją atvyko 1926 metais. Aš iš viso neturėjau ryšio su savo tėčiu, kažkaip ši dalis dingo iš mano gyvenimo. Proseneliai iš mamos pusės atvyko į šalį būdami skirtingų socialinių padėčių. Mamos senelio šeima turėjo mažą ūkį Užukalnių kaime, Dzūkijoje. Buvo didelė šeima. Jurgis ir Ieva Kupstai turėjo 7 vaikus, tarp jų buvo Adelė – senelio mama. Kai kurie Kupstai išvažiavo į JAV, o Jurgis ir Ieva nusprendė vykti į Braziliją, nes buvo girdėję apie puikias sąlygas įkurti ūkį, apie derlingas žemes ir t. t. Tačiau čia jiems nebuvo lengva, bet jie turėjo gražią, tvirtą šeimyną ir visada dirbo mažame ūkyje prie lietuviškos apylinkės. Mamos močiutės šeima – Kazlauskai – buvo kilusi iš Kauno apylinkių. Buvo didelė šeima, turto visai neturėjo, tai visi nusprendė atvažiuoti į kavos ūkių plantacijas San Paulo fazendose. Čia jie buvo tikri vergai – gaudavo mažą atlyginimą, kurį beveik visą reikėjo atiduoti fazendos savininkams užmokėti už kelionę bei šio to nusipirkti valgyti fazendos parduotuvėje. Tad vieną naktį, neapsikentę tokių gyvenimo sąlygų, jie nusprendė pabėgti iš fazendos. Tai daug kartų yra atsitikę tarp imigrantų. Vėliau jie gavo darbą San Paulo mieste, *Matarazzo* gamykloje, kur buvo įtemptas ir sunkus grafikas.

Kaip jus auklėjo? Kaip sekėsi puoselėti lietuviškumą?

Čia labai įdomu, nes aš visada žinojau, kad esu lietuvių kilmės, bet nelabai daug išmaniau apie Lietuvą, papročius ir t. t. Mano seneliai mokėjo kažkiek lietuviškai, tai ir mus namuose pamokydavo. Didesnis ryšys su Lietuva mus sieja per lietuvišką virtuvę. Daug valgydavome visokių patiekalų, pavadintų lietuviškais, kartais lenkiškais žodžiais. Kai man buvo 12 metų, perskaičiau braziliskame laikraštyje apie lietuvių bendruomenę. Parodžiau savo seneliui ir nusprendėme kartu nuvažiuoti į lietuviškas pamaldas. Ten, jau po mišių, paklausiau apie lietuvių kalbos pamokas ir susipažinau su Liucija Butrimavičiene, kuri jas vedavo šeštadieniais prieš skautų susirinkimus. Taip ir pradėjau gaivinti savo lietuviškumą. Dalyvavimas skautų grupėje man buvo pats svarbiausias, nes čia daug sužinojau apie lietuvių papročius, tradicijas, kalbą. Per skautų sueigas išmokau ir daug lietuviškų dainų, sužinojau daugiau apie lietuvius imigrantus Brazilijoje. Taip pat daug ko išmokau susipažinęs su Skurkevičių šeima. 1993 metais susipažinau su Veronika Skurkevičiene, kuri mane išmokino austi tautines juostas. Jos dukra, Irena Skurkevičiūtė, labai gražiai margina margučius, tai ir mane to išmokė. Kai susirašinėdavau su žmonėmis iš Lietuvos, ji taip pat

padėdavo man ištaisyti lietuvių kalbos gramatiką: laikus, linksnius. Tai man labai padėjo patobulinti lietuvių kalbą. Didelis lietuviškų papročių skleidėjas buvo kunigas Petras Rukšys. Jis ragindavo visko mokytis. Su juo daug metų dirbau Brazilijos lietuvių leidinio „Mūsų Lietuva“ spaustuvėje. 1998 metais atvykau mokytis lietuvių kalbos į Vasario 16-osios gimnaziją Vokietijoje, čia praleidau metus ir netgi pradėjau sapnuoti lietuviškai! Tais metais pirmą kartą aplankiau ir Lietuvą. Aš esu pirmas iš savo šeimos, grįžęs į protėvių tėvynę! Man tai buvo didelis džiaugsmas. Jau keletą kartų teko apsilankyti Lietuvoje – visada čia jaučiuosi kaip namuose.

Ar svarstėte kada nors visam laikui apsigyventi Lietuvoje?

Taip. Tai yra mano didžiulis planas ir tikslas ateityje. Labai norėčiau atidaryti brazilškos virtuvės kavinę Lietuvoje.

Kokioje lietuviškoje veikloje Brazilijoje dalyvaujate?

Šiuo metu esu Brazilijos lietuvių bendruomenės renginių direktorius.

Kuo šiuo metu užsiimate gyvenime?

Turiu San Paule lietuvišką bistro – BON DO KUPSTAS. Jo paskyrą galima rasti socialiniuose tinkluose „Facebook“ ir „Instagram“.

Kokių lietuviškų patiekalų galima paragauti Jūsų kavinėje?

Pas mus galima paragauti visokių lietuviškų patiekalų: šaltibarščių, kugelio, koldūnų, bet visų mėgstamiausias – cepelinai.

lietuviškos bažnyčios.

Koks jūsų mėgstamiausias patiekalas?

Man labiausiai patinka cepelinai! Ir grybai! Aš kaip tikras dzūkas – negaliu gyventi be grybų!

Kokią lietuvišką veiklą dabar galima rasti Brazilijoje? Ką apie tai galėtumėte papasakoti?

Viskas mūsų bendruomenėje, prieš 20 metų, buvo valdoma centralizuotai lietuviškos bažnyčios. Po kunigo Petro Rukšio mirties tokio žmogaus nebeturėjome ir kažkaip pasidarė sunkiau sutelkti žmones. Dabar vyksta lietuviškos pamaldos su brazilų kunigu, o choras gieda lietuviškai. Labai įdomu, kad choras gyvuoja jau virš 80 metų! Be to, mūsų Brazilijos lietuvių bendruomenė bando vis pritraukti žmonių, kurie yra lietuvių kilmės, bet nieko nežino apie

Lietuvą. Pereitais metais vyko labai gražus festivalis LABAS! 2019 m. – Joninės lietuviškoje sodyboje ir kiti renginiai. Dar yra dvi šokių grupės – „Nemunas“ ir „Rambynas“, kurių šokėjai labai gražiai šoka ir pritraukia jaunimą. Jaunimo sąjunga taip pat surengė daug renginių. 2019 metais lietuvių bendruomenės jaunimui vedžiau tautinių juostų dirbtuves. Neseniai mokytojos Rūtos Meškauskienės ir Lietuvos generalinio konsulato Brazilijoje iniciatyva buvo įsteigta lietuvių kalbos mokykla „Vilnis“. Tai yra didelis lietuvių kalbos šaltinis San Paulo mieste.

Papasakokite daugiau apie kitą savo pomėgį ir užsiėmimą – lietuviškas juostas?

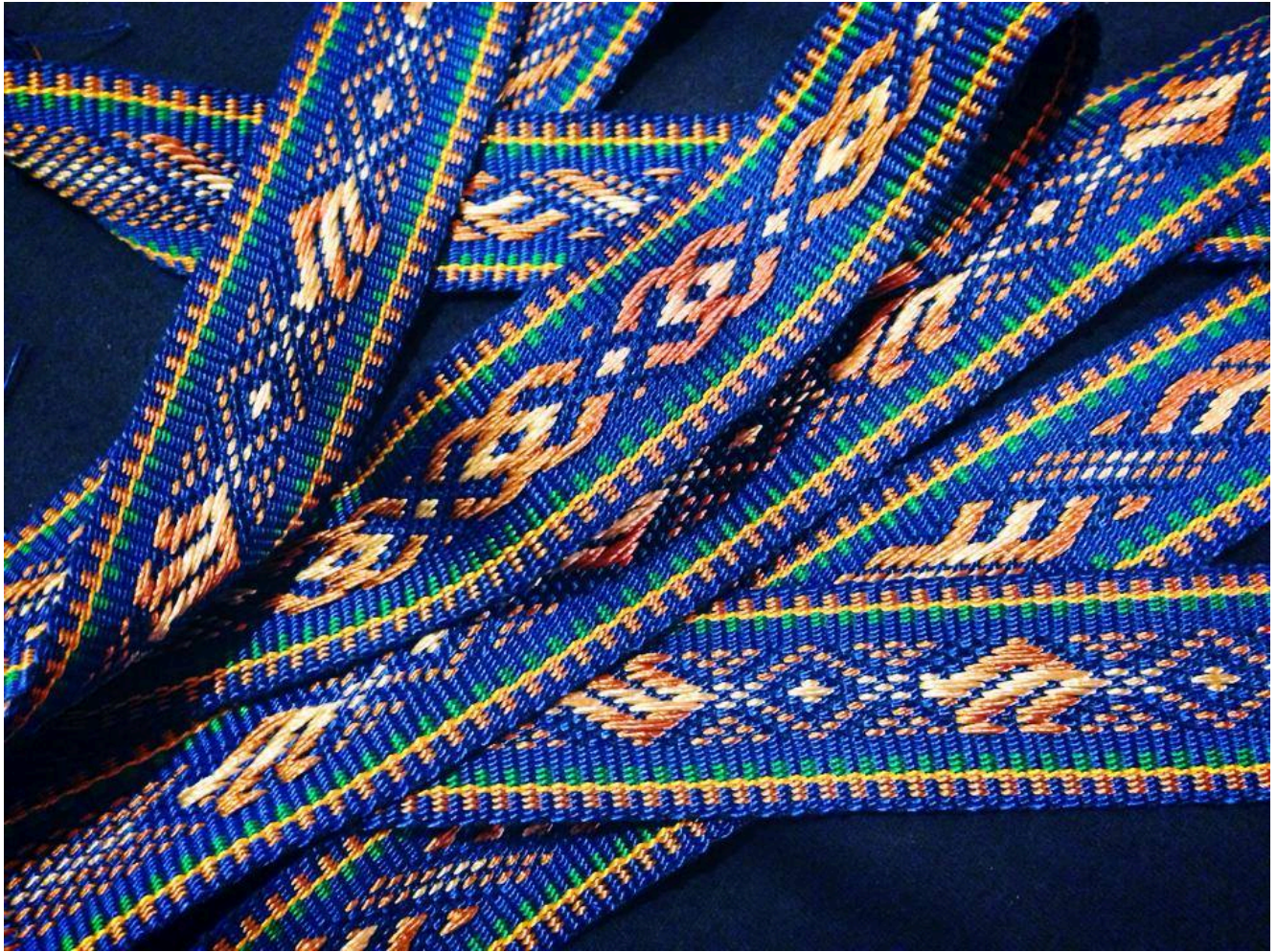
Aš esu vienintelis tarp lietuvių Brazilijoje, kuris dar audžia ir pardavinėja tautines juostas. Neseniai įkūriau grupę „Facebook“ FAIXAS LITUANAS – TAUTINĖS JUOSTOS. Ten galiu parodyti ne tik lietuviams, bet ir kitataučiams truputį mūsų papročių. Pereitais metais vedžiau tris dirbtuves: vieną Brazilijos lietuvių jaunimo sąjungos iniciatyva, o kitas braziliose organizacijose. Man labai džiugu matyti, kaip brazilai pamilo šią mūsų tradiciją!

Ar žmonės perka lietuviškas juostas?

Juostas perka, ir ne tik lietuviai. Visiems labai įdomu ir patinka! Aš audžiu juostas ne tik tautiniams rūbams, bet ir raktų pakabukams, audžiu ir knygų skirtukus. Taip pat daug audžiu vikingų tradiciniams rūbams. Mūsų šalyje yra daug grupių, kurios domisi vikingais, jų apranga, tradicijomis.

Kur semiatės idėjų margučiams marginti ir juostų raštų?

Juostoms austi semiuosi idėjų iš labai senos Antano Tamošaičio knygos, išleistos Lietuvoje dar 1930 metais. Taip pat turiu Tamošaičio knygą apie lietuviškus margučius, išleistą Kanadoje.

O jūs turite nusipirkęs ir audimo stakles? Ar paveldėjote?

Kai pradėjau austi 1993 metais, nusipirkau savo pirmas stakles. Po ponios Skurkevičienės mirties jos dukra man vienas stakles padovanojo, o šiais metais ponia Stasė Pavilionienė man davė dar vienas savo stakles kilimėliams austi.

Su kokiomis problemomis susiduria lietuvių bendruomenė?

Mano nuomone, didelė problema yra talkininkų trūkumas. Labai sunku rasti žmonių, kurie tikrai norėtų dirbti kartu dėl Lietuvos, dėl lietuvių išsaugojimo. Po truputį bandom paneigti tą seną posakį „kur du lietuviai – trys partijos“ ir parodyti visiems, kad dirbti kartu visada veiksmingiau ir smagiau.

Ar jaučiamas lietuviškos spaudos stygius?

Mūsų bendruomenei labai trūksta spaudos, prisimename „Mūsų Lietuvą“, nes leidinys buvo tikras informacijos šaltinis ne tik apie Lietuvą, bet ir apie mūsų bendruomenę bei lietuvių visame pasaulyje.

Kokie pagrindiniai renginiai vyksta per metus?

Per metus mes turime tikrai nemažai renginių. Susirenkame per šv. Kūčias, Vasario 16-osios minėjimą, kur visada būna paruošta ir meninė programa su chorų, šokių grupių pasirodymais, lietuviškų rankdarbių muge. Dar švenčiame Kovo 11-ąją. Šiais metais šventę organizavome kartu su Brazilijos lietuvių sąjunga ir Lietuvos konsulatu. Buvo smagi vakaronė su užkandžiais, šokių grupių bei orkestro pasirodymais. Metų viduryje turime LABAS! festivalį ir Joninių šventę. Kartas nuo karto rengiame šokių vakarones, loterijas.

„Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

